

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on electronic evidence in civil and administrative proceedings

Unofficial translation into Polish

Lignes directrices du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe sur les preuves électroniques dans les procédures civiles et administratives

Traduction non-officielle en polonais

Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie dowodów elektronicznych w postępowaniu cywilnym i w postępowaniu administracyjnym

© Council of Europe [January 2019], original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe [janvier 2019], versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie dowodów elektronicznych w postępowaniu
cywilnym i w postępowaniu administracyjnym

(uchwalone przez Komitet Ministrów 30 stycznia 2019 r. na 1335 posiedzeniu Zastępców Ministrów)

Komitet Ministrów,

zważywszy, iż celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności państw członkowskich, w szczególności poprzez wspieranie przyjmowania wspólnych zasad w zakresie prawa;

uwzględniając konieczność zapewnienia: sądom oraz innym właściwym organom orzekającym w sprawie, osobom zawodowo z nimi związanymi, w tym wykonującym zawody prawnicze oraz stronom postępowania, praktycznych wytycznych dla czynności z dowodami elektronicznymi w postępowaniach cywilnym i administracyjnym;

mając na względzie, iż niniejsze wytyczne powinny zmierzać raczej do stworzenia wspólnych ram a nie harmonizacji przepisów krajowego prawa państw członkowskich;

uwzględniając potrzebę poszanowania różnorodności systemów prawa państw członkowskich;

uznając postępy poczynione w państwach członkowskich w zakresie cyfryzacji ich wymiarów sprawiedliwości;

odnotowując, jednakże, takie przeszkody w efektywnym zarządzaniu dowodami elektronicznymi w wymiarze sprawiedliwości, jak i brak wspólnych standardów oraz zróżnicowanie i złożoność postępowania dowodowego;

podkreślając potrzebę ułatwienia w danym systemie prawa i w praktyce sądowej przeprowadzania dowodów elektronicznych;

uznając potrzebę zbadania przez państwa członkowskie obecnych niedostatków w zakresie przeprowadzania dowodów elektronicznych oraz zidentyfikowania obszarów, w których zasady i praktyka czynności z dowodami elektronicznymi mogłyby być wprowadzone lub poprawione;

zauważywszy, iż celem niniejszych wytycznych jest dostarczenie praktycznych rozwiązań istniejących niedociągnięć w zakresie prawa i praktyki,

przyjmuje następujące wytyczne, które mają posłużyć państwom członkowskim za praktyczne narzędzie, wspierając je w dostosowaniu działania ich mechanizmów sądowych oraz innych sposobów rozstrzygania sporów celem sprostania problemom pojawiającym się w związku z dowodami elektronicznymi w postępowaniu cywilnym i administracyjnym, i zwraca się do nich o szerokie upowszechnienie wytycznych celem ich stosowania przez osoby odpowiedzialne, między innymi, za czynności dotyczące dowodów elektronicznych.

Cel i zakres

Wytyczne odnoszą się do:

- przesłuchania na odległość;
- czynności z dowodami elektronicznymi;
- pozyskania, zabezpieczenia i przekazania dowodu;
- istotności;
- wiarygodności;
- przechowywania i zachowania;
- archiwizowania;
- podnoszenia świadomości, przeglądu, szkolenia i edukacji.

Niniejsze wytyczne nie powinny być traktowane jako przypisujące określoną moc dowodową pewnym typom dowodów elektronicznych i powinny być stosowane jedynie w takim zakresie, w którym nie kolidują z krajowymi przepisami.

Celem wytycznych jest ułatwienie w danym systemie prawa i w praktyce sądowej przeprowadzania dowodów elektronicznych i zarządzania dowodami.

Definicje

Na użytek niniejszych wytycznych:

Dowód elektroniczny

“Dowód elektroniczny” oznacza każdy dowód z danych zawartych lub wytworzonych przez jakiekolwiek urządzenie, którego działanie zależy od oprogramowania lub z danych przechowywanych w systemie komputerowym albo w sieci lub przekazywanych przez system komputerowy albo przez sieć.

Metadane

“Metadane” odnoszą się do informacji elektronicznej o innych danych elektronicznych, która może ujawnić cechy identyfikujące, źródło albo historię dowodu, jak również odpowiednie daty i czas.

Usługi zaufania

“Usługi zaufania” oznaczają usługi elektroniczne, na które składają się:

- a. tworzenie, weryfikowanie i walidowanie podpisów elektronicznych, pieczęci elektronicznych lub elektronicznych znaczników czasu, usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz certyfikaty odnoszące się do tych usług; lub
- b. tworzenie, weryfikowanie i walidacja certyfikatów dla uwierzytelnienia stron internetowych; lub
- c. zachowanie elektronicznych podpisów, pieczęci i certyfikatów związanych z tymi usługami.

Sąd

Termin “sąd” obejmuje każdy organ właściwy do rozstrzygnięcia sporu, który w toku postępowania podejmuje czynności z dowodami elektronicznymi.

Podstawowe zasady

Do sądów, zgodnie z krajowym prawem, należy decyzja w przedmiocie potencjalnej wartości dowodowej dowodu elektronicznego.

Oceny dowodów elektronicznych należy dokonywać w taki sam sposób, jak oceny innych rodzajów dowodów, w szczególności w odniesieniu do ich dopuszczalności, autentyczności, wiarygodności i integralności.

Czynności z dowodami elektronicznymi nie powinny żadnej ze stron stawiać w gorszym położeniu lub dawać jej nieuczciwej przewagi.

Wytyczne

Przesłuchanie na odległość

1. Zeznanie ustne można odebrać na odległość, przy wykorzystaniu urządzeń technicznych, jeżeli pozwala na to charakter dowodu.

2. Decydując o przesłuchaniu na odległość sąd powinien, w szczególności, uwzględnić następujące okoliczności:

- znaczenie dowodu;
- status osoby zeznającej;
- bezpieczeństwo i integralność wideopojęcia, z pomocą którego przesyłany jest dowód;
- koszty i trudności związane ze stawieniem się danej osoby przed sądem.

3. Podczas przesłuchania na odległość konieczne jest zagwarantowanie, że:

a. transmisja ustnego zeznania może być widziana i słyszana przez wszystkich uczestniczących w postępowaniu oraz przez publiczność, jeżeli postępowanie jest publiczne; i

b. osoba przesłuchiwana na odległość jest w stanie słyszeć i widzieć przebieg postępowania w zakresie niezbędnym dla upewnienia się co do jego uczciwego i efektywnego prowadzenia.

4. Procedury i technologia wykorzystywane przy przesłuchaniu na odległość nie powinny stwarzać ryzyka w zakresie dopuszczalności takiego dowodu oraz zdolności sądu do stwierdzenia tożsamości konkretnych osób.

5. Niezależnie od tego czy przekazywanie dowodu następuje łącznie prywatnym lub publicznym należy zapewnić jakość wideokonferencji oraz szyfrowanie wideosygnалу dla ochrony przed jego podsłuchaniem.

Czynności z dowodami elektronicznymi

6. Sądy nie powinny odrzucać dowodów elektronicznych ani odmawiać im wartości dowodowej tylko dlatego, że zostały zebrane lub przedstawione w postaci elektronicznej.

7. Sądy nie powinny kwestionować wartości dowodowej dowodu elektronicznego tylko dlatego, że nie opatrzone go zaawansowanym, kwalifikowanym lub podobnie zabezpieczonym podpisem elektronicznym.

8. Sądy powinny być świadome wartości dowodowej metadanych oraz potencjalnych konsekwencji braku ich wykorzystania.

9. Należy umożliwić stronom przedłożenie dowodu elektronicznego w jego pierwotnym formacie elektronicznym bez potrzeby dostarczenia wydruków.

Zebranie, zabezpieczenie i przekazanie

10. Dowody elektroniczne powinny być zebrane w odpowiedni i bezpieczny sposób oraz przedstawione sądowi przy użyciu wiarygodnych usług, takich jak usługi zaufania.

11. Zważywszy na wyższe ryzyko potencjalnego zniszczenia lub utraty dowodu elektronicznego w porównaniu z dowodem nieelektronicznym, państwa członkowskie powinny stworzyć procedury dla bezpiecznego zebrania i zabezpieczenia dowodów elektronicznych.

12. Sądy powinny zdawać sobie sprawę ze szczególnych problemów pojawiających się przy czynnościach z zebraniem i zabezpieczeniem dowodu elektronicznego za granicą, w tym w sprawach z elementem zagranicznym.

13. Sądy powinny współpracować w przeprowadzeniu dowodu w sprawach ponadgranicznych. Sąd wezwany powinien poinformować sąd wzywający o wszystkich warunkach, w tym ograniczeniach, na jakich dowód może być przeprowadzony przez sąd wezwany.

14. Dowody elektroniczne powinny być zbierane, uporządkowane i zarządzane w sposób ułatwiający przekazanie do innych sądów, a w szczególności do sądów apelacyjnych.

15. Należy popierać i ułatwiać przekazywanie dowodów elektronicznych środkami komunikacji elektronicznej celem poprawy efektywności postępowania sądowego.

16. Systemy i urządzenia wykorzystywane do przekazania dowodów elektronicznych powinny zapewniać ich integralność.

Istotność

17. Sądy powinny włączyć się do aktywnego zarządzania dowodami elektronicznymi celem, w szczególności, unikania przedstawienia nadmiernych lub spekulatywnych dowodów elektronicznych lub takich wniosków dowodowych.

18. Sądy mogą wymagać przeprowadzenia analizy dowodu elektronicznego przez biegłego, zwłaszcza gdy podnoszone są tezy o złożonym charakterze dowodu lub przedstawione są zarzuty o manipulowaniu dowodem elektronicznym. Sąd powinien decydować czy takie osoby mają wystarczającą wiedzę w tym zakresie.

Wiarygodność

19. W odniesieniu do wiarygodności, sądy powinny rozważyć wszystkie okoliczności związane z pochodzeniem i autentycznością dowodu elektronicznego.

20. Sądy powinny zdawać sobie sprawę z wartości usług zaufania przy stwierdzaniu wiarygodności dowodów elektronicznych.

21. W zakresie, w którym zezwala na to krajowy system prawa oraz w granicach swobodnej oceny sądu dane elektroniczne powinny być uznane za dowód, o ile ich autentyczność nie jest kwestionowana przez jedną ze stron.

22. W zakresie, w którym zezwala na to krajowy system prawa oraz w granicach swobodnej oceny sądu należy domniemywać wiarygodność danych elektronicznych, pod warunkiem, iż można potwierdzić tożsamość podpisującego oraz integralność zabezpieczonych danych, o ile nie pojawia się uzasadnione wątpliwości co do tego.

23. Kiedy właściwe prawo przewiduje specjalną ochronę dla osób wymagających szczególnej opieki przepisy tego prawa mają pierwszeństwo przed niniejszymi wytycznymi.

24. W zakresie, w którym zezwala na to krajowy system prawa dowód elektroniczny przekazany przez organ władzy publicznej niezależnie od stron stanowi dowód tego co zostało w nim zaświadczone o ile i do momentu w którym nie zostanie wykazane, że jest inaczej.

Przechowywanie i zachowanie

25. Dowód elektroniczny powinien być przechowywany w sposób zapewniający odczytanie, dostępność, integralność, autentyczność, wiarygodność i, tam gdzie to wymagane, poufność oraz prywatność.

26. Dowód elektroniczny powinien być przechowywany z ustandaryzowanymi metadanymi aby kontekst zapisania go był jasny.

27. Należy zapewnić odczytywanie i dostępność przez dłuższy czas do przechowywanych dowodów elektronicznych, z uwzględnieniem rozwoju technologii informatycznej.

Archiwizowanie

28. Sądy powinny archiwizować dowody elektroniczne zgodnie z prawem krajowym. Archiwa elektroniczne powinny spełniać wszystkie wymogi bezpieczeństwa oraz gwarancje integralności, autentyczności, poufności oraz jakości danych, jak również poszanowania prywatności.

29. Archiwizowanie dowodów elektronicznych powinni przeprowadzać wykwalifikowani specjaliści.

30. W razie potrzeby, należy dokonywać migracji danych na nowe nośniki celem zachowania dostępu do dowodów elektronicznych.

Podnoszenie świadomości, przegląd, szkolenia i edukacja.

31. Państwa członkowskie powinny podnosić świadomość korzyści i wartości dowodów elektronicznych w postępowaniu administracyjnym i cywilnym.

32. Państwa członkowskie powinny dokonywać przeglądu standardów technicznych związanych z dowodami elektronicznymi.

33. Wszystkie osoby zawodowo dokonujące czynności z dowodami elektronicznymi powinny mieć dostęp do multidyscyplinarnego szkolenia o postępowaniu z takimi dowodami.

34. Sędziowie i osoby wykonujące zawody prawnicze powinni być świadomi rozwoju technologii informatycznych, który może wpływać na dostępność i znaczenie dowodów elektronicznych.

35. Edukacja prawników powinno obejmować zajęcia z dowodów elektronicznych.